

изводи. Той обръща внимание и на „манастирската“ топонимика, която тук е особено богата. Връзката на манастира с хайдушката фолклорна история е естествена от гледна точка на реалната история. Но именно тази връзка дава възможност да се асоциира манастира с хайдушкото съкровище, което подробно и много убедително е разгледано в едноименната книга на Демирев. Така и двата елемента стават критерий за българската етно-верска, духовна идентичност. В тези християнски топоси обредите (често с езическа природа) се извършват по време на различни празници, което прибавя степени сакралност към тяхното култово битуване и ги държи живи, актуализира ги във фолклорното съзнание и ритмизира духовния живот по тези места.

Още в началните описания на скалните светилища се срещахме с ролята на пещерата, която и в „християнската“ топография също играе огромна роля. Защото тя е не само укритие, тя има висока символична стойност като вход към отвъдното, където именно се пази тайното знание.

Царските топоси са особено разпространени в региона като израз на стремежа за запазване на етническата идентичност. Обозначението „царски“ има в съзнанието на фолклорния човек хералдична стойност - в този епитет се сменя гордостта му от миналата история на българската държавност, която е особено важна за запазване на чувството на българска идентичност през епохата на робството. Вероятно поради това редица архитектурни останки се ресемантизират като следи от „стари“ крепости, дворци или манастири. Този архитектурен код е от особен интерес при разкриването на механизмите за конструиране на пространството като сакрално във/от фолклорната история. Подреждането на най-сакралните топоси „горе“, в билото, в най-горната точка на планината отразява ценността им в йерархичната организация на виртуалната територия. Фолклорната мисъл си изработва механизми – формули и клишета, чрез които семантизира всяко място, значимо в сакралната топография. Приемлива е хипотезата на